



Lozingsverbod pleziervaartuigen vrijwel niet te handhaven

Sinds 1 januari 2009 is het voor pleziervaartuigen verboden om op de Nederlandse binnenwateren toiletwater te lozen. Door lozingen van het vieze water wordt de kwaliteit van het zwemwater in de buurt van aanlegplaatsen slechter. Overtreders riskeren een boete van 160 euro. Tweeënhalf jaar na het invoeren van de wet heeft nog niemand een bekeuring gekregen. Dat komt niet omdat mensen geen toiletwater meer lozen, zegt waterschapshandhaver Riens Buwalda. „Het probleem is dat we ze op heterdaad moeten betrappen. En dat is een onmogelijke opgave.”

Tekst en foto's: Zander Lamme

Een eigenaar van een zeiljacht met een vol toilet hoeft maar op een knop te drukken en de vuilwater is leeg. Meestal doen booteigenaren en –huurders dat midden op een meer; niemand die er dan iets van merkt. „Het is aan de oppervlakte van het water niet te zien”, aldus Buwalda, milieu-inspecteur van Wetterskip Fryslân. Hoe graag de waterschapsbeambte het ook wil, mensen straffen met de boete waar de wet in voorziet, kan hij niet. „Ik ben handhaver, dan wil je ook handhaven. Dan hebben we wel handvatten nodig om de overtreders te kunnen aanpakken.” Daar lijkt de wetgever niet aan gedacht te hebben. Toch is het volgens het ministerie van Infrastructuur en Milieu belangrijk dat het toiletwater niet meer in het open water wordt geloosd. In Nederland zijn 421.000 pleziervaartuigen die langer zijn dan vier meter. Als al die schepen hun vuilwater in de meren storten, dan veroorzaakt dat bacteriologische verontreinigingen. Het vormt een groot gezondheids-

.....
Het lozen van toiletten in het water veroorzaakt onder meer blauwalg in de haven van Heeg.
.....

risico voor zwemmers.

Mensen die in Friesland van het toiletwater af willen, kunnen dat kwijt in een van de 130 vuilwater inneempunten in de watersportprovincie. In heel Nederland zijn meer dan 400 plekken waar dat kan. Het toiletwater wordt eerst opgeslagen in een tank aan boord van het schip. Bij de vuilwater inneempunten wordt het vuile water direct in het riool gepompt, waarna het gezuiverd wordt bij rioolzuiveringsinstallaties. Een andere mogelijkheid is om een soort 'opvangpo' in de wc te plaatsen en het daar tijdelijk in te bewaren. Watersportstad Sneek loopt volgens Buwalda voorop met het aantal opslag tanks. Met behulp van subsidies kon Sneek de aanschaf van dertig tanks bekostigen. Toch heeft Friesland nog niet voldoende vuilwater verwerkingsystemen, meent Buwalda. Niet iedere jachthaven wil zo'n systeem. Kleine jachthavens hebben geen verplichting om een vuilwater stortplaats te hebben. Wanneer een haven meer dan vijftig ligplaatsen voor kajuitboten heeft, dan moet een haven een innamepunt hebben, anders niet. Buwalda stelt dat de havens pas massaal opslag tanks aanschaffen, wanneer mensen ook per se een lozingsplaats nodig hebben. Zolang mensen ongestraft hun vuilwater blijven dumpen in open water is dat niet het geval. Het ministerie van Infrastructuur en Milieu deed vorig jaar een onderzoek naar het gebruik van de tanks. Volgens de rapportage die in december 2010 verscheen, zamelt landelijk nog geen 1 procent van de recreanten het

toiletwater in om het vervolgens bij een innamestation te lozen.

„Niet alleen wordt het lozingsverbod nu vrijwel niet nageleefd; de verwachting is dat dit in de toekomst zonder aanpassing van de wet- en regelgeving niet verandert.

Het rapport noemt een aantal problemen waardoor het lozingsverbod niet wordt nageleefd. Allereerst is er een grote onbekendheid met de exacte regelgeving. Ook ervaart niemand de noodzaak tot het inbouwen van een vuilwatertank aan boord. „De Wet pleziervaartuigen eist hooguit de voorbereiding voor de inbouw van een vuilwatertank bij nieuwbouwschepen, niet de daadwerkelijke aanwezigheid van een vuilwatertank aan boord.” En daar zit het grote probleem. Als het ministerie wil dat het verbod wordt nageleefd, dan moet het in de toekomst met aanvullende maatregelen komen. Anders zal er helemaal niets veranderen, zo stelt het ministerie zelf in de rapportage.

Voorlichtingscampagnes

Om mensen bewust te maken van de noodzaak om vuilwater niet zomaar te dumpen, hield het Friese waterschap, samen met Recreatieschap De Marrekrite, het Watersportverbond en het Fries Merenproject van de provincie Friesland voor het derde achtereenvolgende jaar een voorlichtingscampagne tijdens de zomermaanden. Met een achttien meter lange platte werkboot met daarop een mobiele inzamelunit, trok het schip, de PW102, in twee weken langs de watersportplaatsen in Friesland. „We lichten tijdens die tocht mensen voor en we vragen ze naar hun ervaringen met de lozingsplaatsen.” Mensen die door waterschapshandhavers worden aangesproken,

Naleving verbod

Volgens het rapport van het ministerie weet bijna vijftig procent van de recreanten niet dat ze de regels overtreden. 44 procent overtreedt de regels bewust. Slechts een procent leeft de regels spontaan na. Vijf procent wordt afgeschrikt door de handhaving.

krijgen een voorlichtingspakket, met een wc-rol. In het pakket zit verder nog een kaart met daarop de 130 vuilwater stortplaatsen aangegeven. In de tank die op het dek van de PW102 staat, kan 4500 liter vuilwater worden opgeslagen. Mensen kunnen met behulp van een lange slang hun vuilwatertanks of wc's laten leegpompen.

In de haven van Heeg legt het schip aan. Buwalda en zijn collega's gaan van boord en spreken mensen aan. Buwalda spreekt een man aan die op een groot motorjacht zit. „Je ligt soms een paar dagen in een haven”, zegt de man. „Als je dan je ligplaats verlaat om naar de opslagtank te gaan, raak je die ligplaats soms kwijt. Vaak zijn ook de slangen niet lang genoeg.” Alleen over de inneempunten in Sneek is de man tevreden. „Ik hoop dat het binnenkort overal is zoals daar.” De man vertelt Buwalda ook dat hij ontevreden is over havens die veel geld vragen. „Soms wel vijf euro.” Als je in een haven liggeld betaalt is het gebruik van een afvalwaterinstallatie gratis. „Als je alleen voorbijkomt om de installatie te gebruiken, dan mogen havens gewoon geld vragen”, aldus Buwalda. Als Buwalda zijn tocht vervolgt ziet hij een groen laagje op het water ergens in een hoek van de haven. „Kijk”, zegt hij, „dat is blauwalg. Dat wordt veroorzaakt door mensen die hun toiletten legen.” Het ziet er vies uit en is volgens de handhaver



Buwalda deelt voorlichtingstasjes uit in Heeg.



.....
*De campagneboot ligt aan de stijger.
 Het schip kan 4500 liter vuilwater
 opvangen.*

.....

Nadere inlichtingen:

- Riens Buwalda
 rbuwalda@
 wetterskipfryslan.nl

.....

gevaarlijk om in te zwemmen, mocht je dat al willen. ” Fabrikanten en verhuurders werken ook niet erg mee volgens Buwalda. „Fabrikanten zeggen gewoon: klep open en hard achteruit varen, dan is het weg.” Het is niet verplicht om een vuilwatertank of vervangende voorzieningen aan boord te hebben. Buwalda denkt dat zijn voorlichtingscampagnes voor veel bekendheid zorgen bij de recreanten. De rapportage van het ministerie concludeert echter dat „de doelgroep zelf de communicatie inspanningen minder intensief heeft ervaren en nog op zoek blijkt te zijn naar informatie”. Volgens Buwalda is het een smoes van de doelgroep. „In Friesland is zeer intensief gecommuniceerd, tijdens de campagne, op beurzen, in het veld en bij Watersportverenigingen.” Maar daarin ligt volgens het ministerie wel een probleem. „Voorlichtingscampagnes alleen zijn

nooit voldoende om gedrag te veranderen, laat staan om oorzaken van de niet-naleving te bestrijden.” Nog erger wordt het door uitlatingen in de media over de slechte handhaafbaarheid. Het ministerie noemt een uitlating van een beleidsmedewerker van de Waterpolitie in de Watersport Almanak in 2009: „Wij kunnen niet zien of er geloosd wordt en een vuilwatertank is niet verplicht.”

Alternatieven voor de huidige wet

Hoe de toekomst voor de handhavers eruit ziet, weet Buwalda niet. Hij wil handhaven, dat weet hij wel. Pas als mensen de bekeuringen gaan voelen, zullen ze zich aan de regel houden. Mogelijkheden zijn volgens hem te vinden in Amerika. „Amerikanen verzegelen de tanks als ze het water op gaan. Dat zou in Nederland ook kunnen, maar dat leidt tot juridische problemen, omdat we dan bij de mensen aan boord moeten kunnen en dat kan niet zomaar.” De Verenigde Staten en landen rond de Ostsee hebben ook een lozingsverbod van toiletwater. In de VS is sinds 1992 de ‘Clean Vessel Act’ van kracht en is het in een aantal staten verplicht om de Y-afsluiter, de opening naar het oppervlaktewater, af te sluiten. Ook plaatsen haventoezichthouders in onder meer de staat Californië kleurtabletten in afvalwatertanks. Als iemand dan illegaal water loost, is dat direct zichtbaar. In de landen rond de Ostsee, is het sinds januari 2005 verboden om een rompdoorgang tussen toilet en oppervlaktewater te hebben en is een vuilwatertank verplicht.

Grotere schepen

Vanaf 1 januari 2012 mogen hotel- en passagiersschepen voor meer dan 50 passagiers geen huishoudelijk afvalwater meer lozen. Hiermee wordt de scheve verhouding ten opzichte van de pleziervaart opgeheven. Anders dan bij de recreatievaart, die niet verplicht is een vuilwatertank aan boord te hebben, betekent het voor de genoemde passagiersschepen dat zij met ingang van 1 januari 2012 ofwel voorzien moeten zijn van vuilwatertanks ofwel van zuiveringsinstallaties. Bij het gebruik van vuilwatertanks moet het opgevangen vuilwater aan de wal afgegeven worden, net als bij de pleziervaart ook gebeurt. Bij een zuiveringsinstallatie mag het gezuiverde water worden geloosd. Het slib moet worden afgegeven aan de wal.